СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 235. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 9-го ЖОВТНЯ 1951 — No. 235. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 9, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ДІН ПЕРЕДБАЧАЄ АТОМОВІ ЛІТАКИ ВПРОДОВЖ ДЕСЯТИРІЧЧЯ

Вашингтон, 7 жовтня. — Гордон Дін, голова Комісії Атомової Енергії Злучених Держав, заповів, що ця країна матиме „початок атомових повітряних сил (тобто літаків, порушуваних атомовою силою) впродовж десяти років". Це сказав він підчас складання свідчень у підкомісії приділів, яка розглядала додаткові асигнування — $484,000,000 — для розбудови атомового проєкту над рікою Саванна, який коштуватиме багато більйонів долярів. Свідчення складав Дін ще 21 вересня і тоді він виявив, що Злучені Держави мають „дуже показну різнородність" атомової зброї, яку можна використати денебуть у світі, куди вона буде завезена. Коли його запитали, чи він може передбачити появу впродовж десятиріччя атомової повітряної сили, він заявив: „Думаю, що впродовж десяти років будете мати літак, якого сила походить з реактору. Якщо люди, які керують таким літаком і орудують ним на землі, є тими повітряними силами, про які тут говориться, тоді дістанете початок атомових повітряних сил". — У мові атомового експерта слово „реактор" означає горнило, в якому переводять розбиття атомового ядра. Дін пояснив, що різнородність атомової зброї охоплює такі роди, які вживаються тепер у війні, а саме артилерійні кулі, керовані стрільна, торпеди, ракети і бомби для літаків, що підтримують наземні війська, отже малі для малих потреб, і великі, для великих потреб. Ці свідчення Гордона Діна оголосила підкомісія мабуть для вияснення його промови, яку він виголосив у п'ятницю минулого тижня в Лос Анджелес. Він там сказав перший раз, що Америка має тактичну атомову зброю і що настав час для використання її на полі бою. З його промови вибиваються наверх два твердження, а саме: перше, що зброя вже готова і дає змогу заповідати „революційні зміни" в нашім теперішним розумінні ведення війни; друге: що використовування її проти війська на полі бою, а не проти цивільного населення, не зобов'язує нікого до вищої моральної застанови, ніж при вживанні звичайної артилерійної або іншої конвенціональної зброї для нашої самооборони. Іншими словами: Голова Комісії Атомової Енергії піддав думку, що нема причини дальше сумніватися в тому, що ми можемо вжити атомову зброю в Кореї чи в іншій околиці світу, в якій вибухне аґресивна війна.

АТОМОВА ЗАЯВА СТАЛІНА НЕ ЗРОБИЛА ВРАЖІННЯ НА ВАШИНҐТОН

Вашингтон. — Інтерв'ю Сталіна в „Правді" про вибух другої атомової бомби в СССР не зробило враження у Вашингтоні. Три дні після повідомлення Трумана про другий вибух атомбомби в СССР Сталін демонстративно похвалився в „Правді", що СССР це випробує багато атомбомб різного калібру. Одночасно він підтвердив згадане повідомлення Трумана. Диктатор сказав, що пропозиції СССР заборонити атомову зброю потуги Атлантійського бльоку відкинули, що свідчить про їх намір вжити атомову зброю проти СССР. Тому, мовляв, СССР мусів подбати про власні атомбомби для оборони. Коли ЗДА не думають атакувати СССР, то їх алярм про совєтську атомбомбу фальшивий, бо СССР не думає атакувати ЗДА чи іншу країну, заявив Сталін, який, як відомо, затіяв був партизанську війну у Греції і зрежисерував напад на південну Корею. ЗДА хотіли б бути монополістами в продукції атомбомби, заявив Сталін, отже в інтересах миру цю монополію ліквідувати. Цими словами Сталін фактично визнає провідну ролю ЗДА в атомовій продукції. Він висловився за міжнародну контролю атомової енергії і за заборону атомової зброї, але не згадав про те, що сам зірвав цю контролю, не погодившись на вільний доступ до всіх об'єктів у СССР можливих міжнародних комісій. У Вашингтоні підкреслюють пропаґандивну демагогію Сталіна, скеровану на заспокоєння підсовєтського населення і на фальшиву „мирну офензиву" поза межами в СССР, але крім виявлення власного страху і слабости, його інтерв'ю нічого не дає.

ЧЕРВОНІ В КОРЕЇ ПОГОДИЛИСЯ НА НОВЕ МІСЦЕ ПЕРЕГОВОРІВ

Токіо, 8. жовтня. — Комуністичне головне командування в Кореї прийняло вчора пропозицію аліянтського головного команданта на Далекому Сході, ген. Метью Ріджвея, щоб переговори в справі перемир'я відновити в іншому ніж Каесонг місці та рівночасно запропонувало на переговори місцевість Панмунджом, шість миль на південний схід від Каесонгу. Ген. Ріджвей видвигнув свою пропозицію минулого четверга, залишаючи самим комуністам вибір нової місцевости, але домагаючись, щоб в ній аліянти і комуністи мали однакові можливості рухів і контролі. Каесонг, місце дотеперішніх невдачних переговорів, був на ворожій території. Червоні команданти, відповідаючи на пропозицію ген. Ріджвея по радіо, виявили готовість перенести переговори до іншого міста, щоб „випробувати добру волю аліянтів" щодо замирення. Вони рівночасно запропонували поширити невтральну зону та щоб вона охоплювала і Каесонг і Панмунджом та простягалася аж до Мунсан, недалеко якого є аліянтський „мировий табор". Нова невтральна зона мала б охоплювати частину комуністичної і аліянтської території. Комуністи рівночасно пропонують, щоб обі сторони були відповідальні за охорону невтральности Панмунджом, тоді, коли невтральности Каесонгу охороняла тільки комуністична військова поліція. Комуністичну відповідь передано в англійській мові через пейпінську радіовисильню. В аліянтських колах звертається увагу, що цим разом комуністи відповіли вже далеко швидше, ніж на попередню пропозицію ген. Ріджвея, щоб переговори продовжувати в Сонгсіон, тільки дві милі дальше від запропонованого комуністами Панмунджом. Причиною цього поспіху може бути аліянтський осінній наступ, що ведеться від п'яти днів на центральному і східному секторах фронту. З аліянтської кватирі досі ще не було жадної реакції на нові комуністичні пропозиції і вони, — правдоподібно, будуть розглядані в Токіо і у Вашингтоні. В поінформованих колах допускається можливість, що цим разом аліянти матимуть тільки другорядні застереження до компромісової пропозиції червоних та що переговори остаточно вже в скорому часі будуть відновлені у вибраному комуністами новому місці.

ГЕН. ВАН ФЛІТ ЗАПОВІДАЄ ПРОДОВЖЕННЯ АЛІЯНТСЬКОГО НАСТУПУ

Токіо. Ген. Джеймс Ван Фліт, командант аліянтських сухопутних збройних сил на фронті в Кореї, заповів вчора, що початий перед п'яти днями аліянтський „обмежений осінній наступ" на зимові лінії ворога продовжуватиметься, аж доки комуністи не матимуть його „досить". Аліянтський наступ на центрально-західному секторі фронту, що почався минулого тижня, не тільки захитав ворожими лініями, завдав ворогові великих врат та здобув для аліянтів важливий стратегічний терен, але й досягнув свою головну ціль: заставив комуністів до більшої податливости відносно переговорів в справі перемир'я. Ген. Фліт заявив, що кілька днів аліянтського наступу до тої міри „зламало ворожий воєнний потенціял на фронті, що червоні вже не можуть нас заскочити". З поінформованих джерел заявляють, що захоплені в останніх днях комуністичні позиції не виявляють нічого такого, що могло б свідчити про підготовку комуністичного наступу на тому секторі. На самому фронті комуністи повторювали вчора свої спроби протинаступу, але за кожним разом були відбиті аліянтами. В аліянтському наступі, що продовжується при сильній підтримці артилерії і авіації та під охороною панцерної зброї, мало б брати участь понад 100,000 військ. Користаючи з ясної погоди, аліянтські бомбардувальники виконали впродовж останніх 24 годин 990 налетів на стратегічні об'єкти у ворожому запіллі.

МОЖЛИВІСТЬ НОВОГО РОЗВИТКУ В АНГЛО-ІРАНСЬКОМУ КОНФЛІКТІ

Ню Йорк. — Англо-іранський нафтовий конфлікт та можливість нового розвитку в ньому є тепер головною темою розмов і уваги в Об'єднаних Націях, Рада Безпеки яких має розглядати цю справу в дні 11-го жовтня. Для оборони іранського становища в тому конфлікті на засіданні Ради є в дорозі до Ню Йорку іранський премієр Моссадек, якого очікувано в Ню Йорку в понеділок після полудня. Разом з Моссадеком їде 15 інших іранських представників, між ними трьох членів урядової нафтової Ради і це власне заповідь, що іранці не тільки думають виступити в Раді, але приготовані теж на евентуальну ширшу дипломатичну акцію. Премієр Моссадек заповів, що коли б Рада Безпеки прийняла британську резолюцію і хотіла розглянути конфлікт, іранська делегація вийде з нарад, вважаючи, що Рада не є компетентна в цій „внутрішній" іранській справі. Натомість з американського боку інтензивно приготовляється ґрунт, щоб вже тут заініціювати нові англо-іранські переговори та намовити до компромісу обі спірні сторони. Вміжчасі в самому Ірані вже сильно дається відчувати недостача фондів, що раніше впливали від Англо-Іранської Нафтової Компанії, що заставило іранський уряд зменшити урядові видатки на 15 відсотків.

ЦЕНТРАЛЬНІ ПАРТІЇ ПЕРЕМАГАЮТЬ В ОБЛАСНИХ ВИБОРАХ У ФРАНЦІЇ

Париж. — Минулої неділі відбулися у Франції обласні — (кантональні) вибори, тимчасові підсумки яких дають помітну перевагу поміркованим та незалежним партіям. В дотеперішніх підсумках перед ведуть незалежні, а на другому місці є комуністи, хоча в попередніх виборах в 1945 р. комуністи були перші з великою більшістю. На третьому місці є прихильники де Голя, що в порівнянні з попередніми виборами помітно збільшили свої впливи. На дальших місцях є католицькі соціялісти Жоржа Бідо, опісля народні республіканці, а на останньому місці — між великими партіями, є радикали Едварда Еріо. В цілому помітну перевагу здобувають центральні і праві партії, переймаючи їх від лівих, що були при обласній владі на підставі попередніх виборів.

ВИЛСОН ЗА ПРАЦЮ ДЛЯ ПОКАЛІЧЕНИХ

Вашингтон. — Директор оборонної мобілізації Чарлс Вилсон заявив, що країна не може дозволити собі марнувати здібності осіб, які з різних причин зазнають фізичних перешкод у праці. Треба подбати, щоб „кожний мужчина, жінка й дитина які можуть працювати, були залучені до творення сили країни, потрібної до стриму комуністичної аґресії"—говорив Вилсон. Цю промову виголосив він з нагоди „Тижня Краєвого Використання Фізично Нездатних", закликаючи завідателів підприємств давати працю людям. „Ми не можемо надіятися дорівняти кількістю масам людей потенційного ворога, одначе притаманна американцям здібність використання своєї працездавності зможе заступити цифрову недостачу людей"—пригадував Вилсон.

ЧЕРЧИЛ ЗАПОВІДАЄ МОЖЛИВІСТЬ КОНСЕРВАТИВНО-ЛІБЕРАЛЬНОЇ КОАЛІЦІЇ

Лондон.—В цілій Британії з кожним днем пожвавлюється інтензивна кампанія до загальних виборів до парляменту, заповіджених на 25-го жовтня, при чому, всупереч сподіванням, закордонні справи щораз більше стають головним предметом передвиборчої полеміки. Консерватисти закидають лейбуристам, що вони „розбазарили імперію" і для прикладу наводять останній конфлікт з Іраном, а лейбуристи зі свого боку називають консерватистів „паліями війни" та попереджують нарід, що перемога консерватистів означатиме прихід до влади Черчила і нову війну. Черчил зі свого боку заповів можливість коаліції між консерватистами і правими лібералами, вважаючи, що теперішні часи вимагають „уряду країни на найширшій базі".

НОВИЙ АЛІЯНТСЬКИЙ АЕРОДРОМ У ВІДНІ

Відень. — Західні окупаційні потуги беруться до будови нового аеродрому у Відні для великих літаків. Британці, в зоні яких будується аеродром, заявляють, що він має обслуговувати тільки цивільний авіорух. Проте комуністична віденська преса пише, що аеродром призначиний для військових цілей і „провокацій типу берлінського повітряного мосту". Хоча совєти підписали спеціяльну умову про залізничне і шляхове сполучення між західними зонами Відня і західними зонами Берліну пробували загальмувати аліянтське сполучення з Віднем. Ця провокація совєтів дістала була просту відсіч — зокрема з боку британської військової влади, яка послала до Відня вантажне авто з озброєними вояками, яким наказано було не допустити до втручання совєтських шляхових постів у рух британських авт. Новий аеродром матиме 5000 футів довжини.

КОНТРОЛЯ ІНДУСТРІЇ — ГОЛОВНА ПЕРЕШКОДА В ПЕРЕГОВОРАХ З НІМЕЧЧИНОЮ

Бонн, Німеччина. — З аліянтських і німецьких поінформованих джерел заявляють, що найбільшою перешкодою в дотеперішніх німецько-західних переговорах щодо контрактового мирового договору та включення Німеччини в західну оборонну підготовку є німецька опозиція до аліянтських домагань контролі основної західно-німецької індустрії та екстериторіяльних прав для французької військової залоги. „Або аліянти справді хочуть мати Німеччину як рівного партнера в Европі, або хочуть задержати контролю, наложену на неї внаслідок безумовної капітуляції" — заявив один німецький дипломат. Крім того, німці рішучо не погоджуються на домагання Франції, щоби французькі війська залишилися в Німеччині на дотеперішній екстериторіяльній базі, аж доки не буде створена европейська армія. Ці розбіжності поважно утруднюють прогрес дальших західно-німецьких переговорів та не заповідають їх успішного закінчення в передбачено короткому часі.

ІНТЕНЗИВНА ПІДГОТОВКА ДО ЗБОРІВ І МАНІФЕСТАЦІЇ ЗУАДК

Филаделфія. — Зорганізоване громадянство Филаделфії і околиць продовжує інтензивну підготовку до Третіх Загальних Зборів Злученого Українського Американського Допомогового Комітету і зв'язаної з ним великої маніфестації - концерту, що мають відбутися в днях 12-14 жовтня, отже вже з кінцем цього тижня. Під знаком цих зборів і маніфестації відбулися тут минулої неділі окружні збори відділів Українського Народного Союзу, що ними проводив голова окружних відділів, д-р В. Галан, секретарював п. Бакай, а організаційно-союзові справи реферувала головна радна п-ні Олена Штогрин. — Відділи рішили взяти масову участь в Зборах і в маніфестації, на якій виступить генеральний прокуратор Злучених Держав Говард МекГрат та інші високі американські представники. Маніфестація буде получена з великою мистецькою програмою. Між іншим, військовий госпиталь у Валіфорч заповів, що на маніфестацію ЗУАДКомітету він вишле 16 ранених в Кореї американсько-українських вояків, в цьому двох недавніх скитальців. — Окружні збори, в яких взяли участь представники 23 відділів УНСоюзу, рішили крім того, прийняти і заопікуватися 100 родинами новоприбулих, що мають приїхати в найближчому часі на анонімні ашуранси ЗУАДКомітету. Того самого дня відбулися теж наради Громадського Комітету, що займається влаштування маніфестації ЗУАДК. В нарадах взяли участь представники 122 організацій Филаделфії і околиць, в тому теж представники всіх відділів УНС, що раніше відбули свої окружні збори. Предметом нарад були дальші подробиці зборів і маніфестації ЗУАДКомітету.

АНГЛІЙСЬКА ПРИНЦЕСА З ЧОЛОВІКОМ В ДОРОЗІ ДО КАНАДИ

Лондон. — Англійська престолонаслідниця принцеса Єлисавета і її чоловік герцог Едінбургу відлетіли вчора літаком на державні відвідини в Канаді, що триватимуть приблизно один місяць. Під час своїх відвідин на американському континенті, престолонаслідниця і її чоловік відвідають теж президента Трумана у Вашингтоні. При нагоді відлету принцеси з королівського палацу поінформовано, що принцеса з чоловіком цеї зими відвідає теж Австралію і Нову Зеляндію. Початково пляновано, що ці країни відвідає король з королевою та з принцесою Марґаритою, але від цього пляну відступлено з огляду на здоров'я короля Юрія, що в останньому перейшов важку операцію легенів і тепер повільно приходить до здоров'я. — Відвідини принцеси Єлисавети в Канаді мають офіційний характер.

ЕЛЕКТРИЧНА СИЛА ЗДА ДОСЯГАЄ ПОЛОВИНИ СВІТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Ню Йорк. — Злучені Держави Америки, маючи менше ніж сім відсотків населення земної кулі, продукують половину електричної сили для освітлення і промислу в цілому світі. Америка має в п'ять разів більше електричної сили ніж Совєти і може на п'ять років забезпечити електрикою кожну американську родину. Такі обчислення подає Тамес П. Свифт співробітник щоденника Ню Йорк Таймс. Продукція електричної енергії в Америці обчислена на поточний рік на 370,000,000,000 кіловат-годин, отже понад один більйон кіловат-годин денно. Час від часу говорять про недостачу електричної сили, одначе, за винятком алярмових вістей із Західного побережжя про низький стан води в деяких ріках, вся американська промисловість, як громадська, так і приватна, певна того, що її потреби будуть задоволені, щоб втраматися на висоті своєї 25 більйонової вартості. Продукційні спроможності електрики зростуть до кінця поточного року в один і три чверті рази більше проти того, що було десять років тому. З кінцем року надіються мати в резерві 6,000,000 кіловатів, а з кінцем наступного року продукція зросте в два рази порівняно зі станом з-перед десяти років.

В АМЕРИЦІ

● „П'ятий том споминів Винстона Черчила з Другої світової війни почав друкувати щоденник Ню Йорк Таймс. У першій книжці пише він про перемогу Італії.

● Поклади урану знайдені в Чілє. Їх відкрили два геологи з Комісії Атомової Енергії Злучених Держав. Поклади стануть власністю держави.

● 60-річчя данського тижневика „Нордліссет" (Північне Світло) в Ню Йорку відсвяткували в середу минулого тижня. Його редактор Алберт ван Санд сам зредаґував останнє спеціяльне число для газети на 18 сторінок. Звичайне число має чотири сторінки. Тижневик має тираж 10,000 на 50,000 данців в околиці Ню Йорку.

● „Умерлого" Мелвина Е. Гювита повернули до життя два лікарі в шпиталі в Ел Монте, у Каліфорнії. Коли його серце перестало битися, йому розрізали грудь і почали масувати серце. Через 15 хвилин воно стало битися нанові. Лікарі не подають свого імени. Вони сумніваються одначе, чи він буде жити, бо він засильно потовкся, заки його привезли до шпиталю.

● Фільм.— життєпис Френклина Д. Рузвелта має випродукувати підприємство Стенлі Крамера. Йому переказала всі права пані Рузвелт, вдова президента.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ДЕБЮТ ТЕОДОРА ТЕРЕНА В ТАВН ГОЛЛ

Ню Йорк. — Відомий український оперовий співак Теодор Терен виступив минулої неділі з власним концертом в Тавн Голл, здобуваючи знову увагу американської публіки і критики до українського співака й української пісні. В програмі концерту були твори Пурселя, Бонончині, Дуранте, Шуберта, Шумана, Джіордано, Карпентера, Барвінського, Ніжанківського і Лятошинського, в мовах англійській, італійській, німецькій і українській. Виступ Теодора Терена був приємною несподіванкою для української публіки, що побачила в ньому співака високої кляси, знаменитого інтерпретатора та артиста. Його легкість в орудуванні голосом і невимушена поведінка зраджували високу школу і довгу карієру. Оба великі місцеві американські щоденники, Ню Йорк Таймс і Геральд Трібюн, згадали про виступ Терена, висловлюючись критично головно про силові можливості його голосу. Оба щоденники підкреслили, що це український співак.

Теодор Терен

БРИТАНІЯ ЗАКРИЛА СОВЄТСЬКИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР В ЛОНДОНІ

Лондон. Британський уряд закрив тут передавальний радіо-інформаційний центр совєтської пресової агенції ТАСС, через який переходили в світ всі важливіші офіційні повідомлення зі Совєтського Союзу. Подія стала відома, як телезаписні машини в редакціях британських газет, що були передплатниками совєтського манітора, перестали функціонувати. На скеровані до монітора запити одержано відповідь, що „британський уряд закрив станцію без будь-якого вияснення". Опісля представник міністерства закордонних справ вияснив, що „в останньому вислано до совєтської амбасади в Лондоні ноту з домаганням закрити моніторну станцію ТАССа". Цю справу уряд розглядав вже від деякого часу. Ця станція агентства ТАСС функціонувала в Лондоні від 1941 року і їй були призңані у воєнних обставинах окремі права, що тепер вже не мали жадного виправдання.

В СВІТІ

● Комуністична банда вбила високого британського комісара на Малаях Генрі Ґурнея; у відповідь на це королівські повітряні сили п'ять годин бомбардували два табори, де мали бути вбивці. На Малаях проти 3-5 тисяч комуністичних заколотників у джунґлях воює з червня 1948 р 100.000 малайської поліції і 40,000 військ. Досі з обох боків є 10,000 жертв забитими.

● Офіційну об'яву про розпуск англійського парляменту підписав король Ґеорґ у Букінгемському палаці, де він ще лежить у ліжку, виздоровлюючи після операції легенів.

● Комуністичний наступ військ Ветміну в Індокитаї, відбитий контратаками французьких військ, в тому й парашутними частинами.

● „Совєтська продукція атомової зброї і китайський народний рух спротиву Америці та допомога Кореї діють в одному напрямі — заявляє п...інська комуністична преса,

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays bv the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday'sissue (the Ukrainian Weakly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗА РІВНІ ПРАВА

Редакція отримала з одної місцевости два примірники „Інформаційного Бюлетеня", що його видає совєтська амбасада у Вашинґтоні. Ці примірники заадресовані до тої самої особи, — себто до священика, родом росіянина, який обслуговує православну парафію, до якої належать головно побаламучені наші лемки. Одночасно нас повідомляють, що цей священик вихвалює Свєти-Росію та поширює цей бюлетень між своїми парафіянами.

Таки в той самий час довелося нам читати в американській пресі різні завваги на тему видаваного російською мовою американською амбасадою в Москві журналу „Америка". Як знаємо, совєтська цензура заборонила друкувати в тому журналі навіть таку статтю, як про націстські методи пропаґанди. Мовляв, стаття „необ'єктивна"! Тимчасом стаття була наскрізь правдива і тільки інформаційна. Могла бути для Кремля небезпечною хіба тільки тим одним, що могла насувати нещасним жертвам совєтського режиму думку, що немає різниці між гітлерівським і сталінським режимами. Це все!

Президент Інституту Закордонної Торгівлі, Дж. А. Маркус, розглядаючи глибше цей інцидент, закликає в Ню Йорк Таймс-і американський уряд покінчити вже раз з видаванням журналу „Америка", бо в теперішніх відносинах це тільки осмішує і понижує Америку. Та ж видавництво, яке коштує державну скарбницю, а тим самим американських податковців, річно 730,717 долярів, не може, на ділі, містити нічого такого, що правдиво відображувало б справжнє американське життя і думання. Журнал друкує тільки те, що подобається совєтському цензорові, згл. урядові.

Але як інакше виглядає справа з видаванням совєтського журналу в Вашинґтоні! Його матеріял ніхто не цензорує, хоч цей матеріял — це одна велика брехня про „совєтський рай", про „осяги" Совєтів на всіх ділянках; це виправдування найбільших злочинів, яких допускається Кремль. Цю пропаґанду поширює совєтська амбасада без ніяких перешкод по цілій Америці. В світлі тієї пропаґанди Совєти — це сила і поступ, а Америка — назадництво і невільництво.

Сенатор МекКерен, порівнюючи совєтський Бюлетень з американським журналом, назвав той останній „ділом аматорів", які намагаються з усієї сили догодити ворогові. Маркус каже, що треба вимагати від совєтського уряду права видавати американський журнал у Москві таким способом, як видається совєтський Бюлетень у Вашинґтоні. Інакше перестати його видавати, бо хоч пізно, але таки треба рятувати американську честь.

Журнал „Америка" зродився в час, коли департамент стейту продовжував ще „угодову політику", себто, коли дурив себе і американський нарід, що уступками можна вдоволити Сталіна і з ним зговоритись у справі світового замирення. З цього часу вже багато змінилось в американській політиці. Не той став і департамент стейту. Тому і запроєктований ним в період угодовства журнал „Америка" став сьогодні анахронізмом. Він ніяк не відповідає навіть урядовому „твердому курсові", а якщо Америка не хоче більше Кремлеві уступати, то повинен прийти кінець бодай тій совєтській брехливій пропаґанді, яку ширить Кремль через свій Інформаційний Бюлетень у Вашинґтоні. А як ні, то хай Кремль не спиняє поширювати у Совєтах через американський журнал правду про Америку і вільний світ.

Наше культурне референдум

Два дні після того, як Український Народний Союз і його В-во „Свобода" проголосили підготовку до видавання з початком наступного року окремого тижневика літератури, мистецтва у культури як недільного видання „Свободи", наспіло перших 12 зголошень на передплату. Андрій Андріюк, Богдан Гарасимович, Теодор Голубений, Теодор Кассіян, — Михайло Леськів, Іван Манченко, Петро Могилин, Лідія Савчак, Андрій Стецишин, Ілля Варчак, Іван Вербяний, Володимир Запаренюк — це за латинською абеткою „перша дванадцятка", що відгукнулася на новий культурний почин безпосередньо після його проголошення і виявила готовість взяти в ньому участь. Два дні часу і дванадцять осіб ще в жадному разі не дозволяють на будь-які висновки, але вони піддають інтересну думку: зголоження замовлень на новий літературно - мистецький тижневик буде без сумніву дуже багатомовним р е ф ерендумом нашої громади.

Про потребу такого видання, що було б оперте на сильній і тривкій моральній та фінансовій базі, не приходиться говорити, бо вона більше ніж наявна. Існуючі видання, що з подивуґідною доброю волею, енерґією і самопосвятою намагаються заповнити цю велику культурну прогалину в нашому житті, справи далеко не розв'язують, бо всіми засобами і організаційними можливостями не мають прямо фізичної спроможності розв'язати її. Тому теж їхня дотеперішня праця ще не може правити за міродатну характеристику нашої громади під цим оглядом.

Інакше стоїть справа з УНСоюзом і „Свободою". Своїм організаційним апаратом та організаційною сіткою вони практично охоплюють всю нашу американсько - українську громаду при допомозі „Свободи", організаційних відділів і т. п. вони можуть занести вістку практично до кожного українця в цій країні. З другого боку — ці інституції своїм стажем і випробуваною та виправданою відповідальністю не можуть в нікого залишити найменшого сумніву, що у випадку заповідженого нового тижневика — йдеться про справу серіозну, що коли цей тижневик почне появлятися, то він і буде появлятися та що своїм змістом і оформленням даватиме максимально з того, що в кожночасних обставинах можна дати.

На тому тлі попереднє зголошування передплатників можна оправдано вважати нашим культурним р е ф е р ендумом. Поступово в окремій рубриці в „Свободі" будуть проголошувані імена передплатників тижневика, хіба, що були б проти цього від поодиноких осіб окремі застереження. Але з цього реєстру можна буде легко зорієнтуватися, що уявляє собою наша громада під культурним оглядом і що вона варта. Вже між „першою дванадцяткою" зголошених (вміжчасі їх прийшло багато більше) є мініатура нашої громади: старий союзовець, що своїм першим обов'язком вважає піддержати кожний почин своєї організації; вуглекоп з Пенсильвенії, що чорні будні своєї праці бажає прояснити ясним культурно - мистецьким променем; новоприбулий професор; активний учасник нашого громадського життя і ветеран американської армії; новоприбулий інтелектуаліст, що працею рук промощує собі шлях до нового життя в новій країні; — між ними теж одна жінка — це ті перші, що теплим і щирим словом привітали новий культурний задум, зголошуючи свою готовість піддержати його.

В цьому культурному референдумі для нікого не буде жадного викруту, ніхто не зможе сказати, що не знав чи не міг, бо знатиме напевно, а річна передплата цього тижневика коштує п р и б л и з но стільки, що одноденне прохарчування для родини. Усі ми, кожний з нас часто зліва і з права чує нарікання і жалі, що ми, як громада, того не маємо, іншого не виконали, до того неспосібні і т. д. Тут, в цьому референдумі, кожний покаже, що він може, бо якщо він відхилиться від такої дрібниці, — щоб мізерною передплатою тижневика причинитися до нашого культурного розвитку, то він сам вже справді нічого не може і дуже мале вартий. Бо можна мати застереження до такої чи іншої політики, можна, — як кажуть — викручуватись сіном з всіляких інших народних справ, але тут, в цьому культурному випадку та при таких мінімальних вимогах, не може бути жадного ані викруту, ані виправдання. Тут ніхто нікому не робить жадної ласки ані прислуги, тут даєш і дістаєш те, що потрібно не менше хліба насушного. Переведений з цеї нагоди референдум, проголошені імена передплатників та загальні підсумки і висновки скажуть нам дуже виразно хто і які ми та що ми зможемо і на що заслуговуємо. Кампанія в справі передплат на новий тижневик літератури, мистецтва і культури вже з цього погляду варта труду.

БОМБИ І ІДЕЇ

В СССР вибухла друга атомова бомба. Ця вістка, що її подав сам президент ЗДА, не сколихнула настрою американського населення, яке саме в цей час з головою пірнуло в бейзболові змагання. Але експерти і пресові обсерватори глибоко задумуються над цією скупою новиною, що не подає далі жадних деталів. Допускають, що СССР має від 30 до 80 атомбомб. Підкреслюють, що надії на те, що СССР не спроможеться вивести виробництво атомбомби із стадії експерименту, відпали остаточно. Атомові перегони між СССР і ЗДА це вже дійсність. Протягом ближчих 4-12 місяців СССР мабуть матиме запас атомбомб, велике стратеґічне значення яких безсумнівне. Цими бомбами можна наробити на території ЗДА великих матеріяльних спустошень.

Правда в атомових перегонах СССР ще дуже далеко відстає від ЗДА, які вже мають сотні атомбомб різного типу, легшої ваги (що важливе для транспортування бомби до цілі) і більшої сили. З них щонайменше уже 16 атомбомб вибухли у військових операціях (дві) і в досвідах. Поза тим ЗДА мають атомові гармати, набої, атомові наконечники до кермованих стрілен, будують і проєктують рухані атомовою енерґією підводні човни й літаки. Але все це не міняє того факту, що СССР став атомовою потугою, яку треба враховувати в стратегічних калькуляціях.

З нашого погляду, другий як і перший вибух атомбомби в СССР — це символ і наслідок політики західного світу й ЗДА щодо СССР. Викрадення технічного секрету атомбомби в Канаді, Англії і ЗДА для СССР було можливе тільки завдяки тій совєтофільській і русофільській атмосфері, яку витворили в своїх країнах політики й ідеологи тих держав. Воно стало можливим також завдяки тому, що західні політики не усвідомлюють того простого факту, що німецько-аліянтська війна ще до свого фактичного закінчення перетворилась у війну совєтсько—аліянтську, що СССР весь час провадить холодну і гарячу війну проти Заходу. Нарешті крадіжка таємниці атомбомби могла статися тільки тому, що західний світ не охоче прощається з учорашнім днем і не виробив собі нового ідейного озброєння.

Коли б не всі оці політичні слабості Заходу й ЗДА, то не страшне було б ні московсько-совєтське шпигунство, ані перший, другий і всі можливі подальші вибухи совєтської атомбомби. Всяка бо річ має щонайменше дві сторони. Атомова могутність ЗДА коштує їй уже багато мільярдів і напружень в боротьбі з інфляцією. І це майже все. Але чого коштує Москві її атомова бомба — мало хто уявляє. Уранові шахти Саксонії увійдуть в історію німецького робітництва найстрашнішою леґендою страждань і рабства. Мільйони в'язнів — будівників усяких „атомградів" обважнюють собою баланс совєтської атомбомби. — Атомові перегони із ЗДА лягають невідразним тягарем на совєтську економіку і позбавляють підсовєтське населення будь-яких надій на збільшення споживчих товарів на ринку. Ніяка совєтська атомбомба чи інше яке атомчудо не зрівноважить безперечного факту — дедалі більшої туги упосліджених підсовєтських народів за своєю соціяльною і національною волею.

Ню Йорк Геральд Трібюн робить із другого вибуху атомбомби в СССР висновок, — що треба дбати про міжнародній договір в тому й договір з СССР про контролю атомової енерґії, треба дбати про баланс чи рівновагу сил. Все це розходиться з дійсністю. Шалений наступ у всіх можливих формах большевицької. Москви за світове панування вимагає свідомости фактично наявного воєнного стану і тотальної мобілізації всіх фізичних та ідейно-моральних сил. Балансувати вже пізно. Треба боротись. Найслабша ділянка Заходу — це його морально-ідейне озброєння відповідно до сучасного стану світу. Старі уяви і пережитки заважають побачити нові незаперечні явища і сили. Ми українці відчуваємо це на своїй шкурі, коли більшість американських людей думає, що на місці сучасного СССР може бути реставрована стара дореволюційна Росія — імперія. Таких прикрих прикладів перестарілого мислення на Заході багато. Вони свідчать, що ідейне озброєння тут відстає від фізичного. Чи не тому американські коментатори вістки про другий вибух совєтської атомової бомби не звернули уваги на ту обставину, що світове змагання вирішить не тільки атомова бомба чи інша модерна зброя, а й боротьба ідей. І насамперед ідей.

А. Луцьків

МОВА КРЕМЛЯ.

Московський Кремль невпинно творить своєрідну нову мову. Ця нова мова все глибше проймає совєтську дійсність, вона стала офіційною мовою партійних, урядових та професійних організацій і установ, її широко застосовують в совєтських школах, на цій же мові працює найбільша в світі машина совєтської аґітації та пропаґанди, її починають вживати щоденно підсовєтські народи і роблять це не тому, що знаходять її відповідною для виразу ще не зфальшованих думок та почуттів, а виключно з примусу та страху перед сталінською поліцією.

Слова цієї мови майже повністю старі, але їх сучасний зміст далеко не відповідає загально визнаним, встановленим для них в минулому поняттям. На жаль, словника цієї мови поки що нема, бо Кремль не зацікавлений розкривати таємниці свого винаходу, що їм так багато допомагає в політичній і дипломатичній діяльності. Тому не дивно, що на повоєнних міжнародних з'їздах та нарадах часто говориться про щось однаковими словами, а до порозуміння дійти не можна, бо це лише словесна схожість, а по суті — повна протилежність поглядів.

Необізнаність з новою мовою Кремля в світі не раз приводила до гострих розчарувань, довгочасних марних суперечок. На щастя, це вже належить до минулого. Американська преса вже нераз вияснила, як треба розуміти цю мову, коли вона говорить про „реакціонерів", „паліїв війни", „демократію", „ворогів народу" і т. п.

В останні роки розвиток мови Кремля стає поспішнішим. Уже створено велику кількість нових понять. Комуністам надзвичайно потрібні величні образи, порівняння, символи замість сумної совєтської дійсности. До категорії цих новотворів у першу чергу належать такі як: „батько народів", „наймудріший вождь", „сонце з Кремля", „Сталінмудрість", „С т а л і н -щастя", „Сталін-слава", „Сталін-основа життя" і т. д. і т. п. Над створенням цієї мови працювала і працює велика кількість „передових людей" СССР, починаючи від визначних чабанів Середньої Азії (Джамбул Джабаєв і ін.), Кавказу (Сулейман Стальський і ін.) і кінчаючи деякими професорами Московського університету та академіками Всесоюзної академії наук. Цілком певно, що ці новотвори в прийдешньому ще матимуть багатьох своїх дослідників. Майбутні науковці на основі всебічної аналізи зможуть повністю розкрити і показати світотові той трагічний духовий, правовий, моральний і матеріяльний стан совєтських громадян, що дійшли до таких мовних витворів.

Сумна і темна радянська сучасність, в якій тепер формується ця дивна мова. Тим, хто ближче не знайомий з життям в СССР, дуже тяжко уявити духове становище совєтської людини, цього — за запевненням комуністичної пропаґанди — „гордого совєтським громадянством патріота, першої в світі соціялістичної держави". Життя цієї людини — це процес безперервного ганебного пониження і нищення людської гідности.

Ключ розкриття дійсного змісту навіть найдивовижніших совєтських новотворів полягає в тім, що всі ці дивні мовні винаходи при перекладі на наші звичайні мови людей 20-го століття потрібно завжди розуміти прямо протилежно до змісту вживаних там слів. Такий підхід покищо майже повністю ґарантує від помилок в успішному їх розшифровуванні та зрозумінні.

Протягом довгих віків рабства і кріпацтва в Росії на ґрунті наруги і ненависти тиранів до пригноблених створено незчислену кількість людоненависницьких ідіоматичних афоризмів брутальної лайки. Глибоко образливу лайку безперервно чути в колгоспах і радгоспах, в потягах і пароплавах, в установах і крамницях, в товаристві комуністів і серед російських салдат, її широко вживають вищі партійні та урядові кола і нею „зручно" послуговуються генерали та офіцери совєтських армій. При перекладі на наші мови ці „перли" багатовікового деспотизму та людоненависництва для чужинців звучать дико і незрозуміло, бо як можна людині, свідомій своєї людської гідности, обкидати брудом природні тайни людського походження і життя.

Новотвори сучасної кремлівської мови і традиційна російська лайка в останніх трьох д е с я т и річчях „гармонійно" поєднались між собою, і завершення цієї оригінальної синтези мало вирішальне значення для створення сучасної мови Кремля.

Так на ґрунті свавільних і безмежних к о м у н і с тичних вправ зформувалась і вводиться до широкого вжитку кремлівська мова (відомо, що Сталін матюкається в ділових розмовах з підлеглими), мова тиранів, політичних злочинців, провокаторів, терору, фальшу, неправди, комуністичного фанатизму, російського імперіялізму і безмежної ненависти до волі і незалежности людини. Цією мовою не можна висловити ні правдивого наукового чи політичного розуміння, ні дійсної людської радости чи жалю, ні, навіть, звичайного людського почуття та розуміння. Вона належить до „культурної спадщини" деспотичної тиранії і лишається цілком непридатною для вжитку вільними людьми.

В останні роки московські комуністичні провідники поставили ще перед собою дивовижне завдання — призвичаїти і несовєтський світ до цієї мови, як найвідповіднішої в політичних дискусіях. Але вивчати і добре збагнути чужу мову, особливо в час її такої корінної зміни і перероблення на зовсім іншу, не легка справа. Особливо хід вивчення ускладнюється тим, що опанування цього комуністичного „духового" надбання відбувається переважно відірвано від того середовища, де воно живе і, на жаль, міцніє. Проте процес вивчення кремлівської мови вперто просувається вперед. І вже багато визначних політиків та дипломатів Америки й Европи добре розуміють її суть, що навіть почало дивувати самих московських керівників.

Мовна творчість в „найдемократичнішій" країні має швидко зростаючий вплив на мови тих народів, котрі в наслідок жорстокого розвитку історії недавно опинились за залізною заслоною. В розвитку мов країн, безпосередньо контрольованих Москвою, уже розпочалась доба їхнього „перетворення". Читаючи в часописах чи слухаючи радіопромови діячів „нового типу" в країнах „народної демократії",

(Закінчення на стор. 3)

Іван Хмельницький.

В КРАЇНІ РАБСТВА І СМЕРТИ

24)

Характерно, що у майже всіх випадках спостережено виключно вхідні отвори куль — лише в кількох випадках кулі пробивали наскрізь шию. Деякі кулі рикошитували від шийних кісток і від черепа, вириваючи разом великі куски м'яса, однак не спричиняли смерти. Приблизно в 60 випадках було спостережено, крім паранення кулею в потилицю, розбиття черепної коробки. Іншими словами, недобиті пострілами жертви, добивалося тупою зброєю. Ці поранення наносилися з розмаху важким предметом, напр. прикладом рушниці, чи залізною рурою.

3. Перед убивством всім жертвам зв'язувано руки за спиною. У одному випадкові у жертви, замість руки був лише обрубок, але цей обрубок був зв'язаний з другою рукою. Лише у молодих жінок у віці від 30-40 років руки не були зв'язані і вони мали лише сліди пострілу в потилицю. Вони були вкинуті в загальну могилу зовсім голими. Було знайдено одну жінку біля 30 років, теж роздягнену, але зі зв'язаними руками. Літні жінки були, як і чоловіки, зовсім одягнені.

4. Вік убитих в середньому між 40 і 60 років, лише незначна кількість була молодших.

5. Загальні могили на кладовищі і на терені парку, до цього часу частково розкриті і обслідувані, дали ту картину, що і в саді НКВД. Тут також у всіх убитих були зв'язані руки назад, ті ж два три поранення в потилицю, чи задню частину голови, такий самий постріл олов'яною кулею дрібного калібру.

За приблизним підрахунком, відповідаючим кількості відкритих братських могил і середній кількості трупів у окремій могилі, на терені овочевого саду повинно бути поховано в середньому 4000, на міському кладовищі 3000 і в парку 4000. Таким чином кількість трупів у цих трьох місцях розстрілу у Вінниці становить 11-12 тисяч.

7. Час морду: трупи були у різних стадіях розкладу. Завдяки двохметровому пластові непропускаючої води глини і одягів на трупах, більшість з них носить сліди муміфікації зовнішнього шару, інші жировоскові відкладення. В багатьох обслідуваних черепах знайдено вапнякові мозкові створення. Цей стан доводить, що смерть настала 4-6 років тому в роки 1937-39. Такі ж спостереження зроблені приблизно на 40 трупах вміщених в загальних могилах на кладовищі і над іншими 40 з загальних могил у народньому парку. Розстріли, які провадилися в усіх трьох місцях, або сходяться щодо часу або безпосередньо наступили один за одним в часі між 1937-39 рр.

На цьому закінчується судово-медична експертиза.

Підписи лікарів судової медицини.

13 і 14 червня місто Вінницю відвадала авторитетна міжнародня комісія відомих знавців судової медицини з більшости европейських країн. На основі своїх спостережень ця комісія склала слідуючий протокол:

Висновки експертизи судово-медичної комісії

Члени комісії оглянули всі існуючі місця загальних могил у місті Вінниці. Більша кількість могил однакової форми, розміру і глибини, дев'ять з них були ширшими і глибшими. В усіх нами оглянутих ямах трупи лежали без порядку і в перемішку. Членами комісії переведено 11 розтинів, і в 24 випадках переведено судово-медичне обстеження трупів.

Всім трупам, знайденим в місцевості н. 1. було зроблено розтин. В одному випадку труп було взято з місцевости н. 3. „парк". Трупи чоловіків усі без вийнятку були одягнені і майже всі зі зв'язаними за спиною руками. Три жіночих трупи в нашій присутності, вийняті з загальної ями, були зовсім роздягнені. Їх руки не були зв'язані. (Яма 24 Б).

Всі трупи мали рани вогнепальної зброї калібру 5,6 мм здебільшого в потилицю.

Всі кулі без винятку були олов'яні і без оболони „Лонг Райль". У більшості вхідних отворів куль було встановлено сліди додаткових пострілів. В переважній кількості кулі встрягали в тіло. На цілому ряді трупів були сліди двох а то й трьох вогнепальних ран.

Поряд з пошкодженнями нанесеними тупим знаряддям, у багатьох убитих виламані щелепи, або провалені черепи. На одному трупі ми спостерігали перелом і наявність низько сидячих ран від пострілу в потилицю. В більшості випадків можна установити, що вогнепальна рана з'являлася причиною смерти. У випадках поранень у нижню частину потилиці, що не викликали негайно смерти, причиною смерти слід рахувати пошкодження нанесені тупим знаряддям.

В багатьох випадках, де вхідний отвір куль знаходився у нижній частині шиї, не було пошкоджень від тупого знаряддя, слід догадатися, що люди вмерли від невияснених причин.

У одному випадкові, коли компактна глина була знайдена в середині стравоходу, можна здогадуватися, що підстрелений ще за життя ковтав землю.

Обслідувані трупи, судячи по одягові, належали майже виключно до простих робітників і селян, в більшості випадків людей старшого віку.

По високій, густо порослій бузині, по кількості землі у ямах і головним чином по вигляді трупів і стану їх розкладу, особливо по розповсюдженні трупної вощини, можна довести, що трупи були вкинені в могилу п'ять років тому, як це і стверджується населенням, особливо родичами, що дали нам свідчення, і службовцями міських установ.

(Продовження буде).

"MY RUSSIAN YESTERDAYS"

Книжку під такою назвою я мав недавно нагоду перечитати, видала її The Bruce Publishing Company, Milwaukee. Автор книжки — російська емігрантка Katherine De Hueck.

І хоч авторка у вступному слові заявляє, що не пише тієї книжки з економічних, ні з політичних цілей, а хоче лише сказати правду про її Росію, то далі, таки ж у тому вступі порушує те, що кожного українця найгірше болить, а саме, авторка утотожнює Україну з її Росією.

На початку книжки каже, що вже в IX. ст. російська принцеса Ольга їздила до Царгороду, щоби охриститися.

Читачеві, що знає Росію в дійсності, як царську так і комуністичну, яскраво впадає ввічі питома росіянам уміліcть говорити, чи писати неправду, так, ніби це зовсім була правда. Відомо кожному, яких кличів вживали совєти, щоби закріпити їхнє панування над поневоленими народами.

Щоби зберегти „єдину неділиму", білі росіяни стосують інші методи, однак це зовсім не змінює справи.

Приміром: книжка пані K. de Hueck від початку до кінця писана в дуже релігійному дусі, з її написаного виходить, що росіяни до приходу комунізму були найбільш релігійним народом під сонцем, високо культурні, жили всі в достатку, гігієнічно і втішались демократичною свободою.

Сталося так, що сусід американець, що є командантом ветеранів католиків на наше місто і околицю, дав мені прочитати згадану книжку, а після того хотів почути мою думку. Мені довелося сказати правду, а саме: що написане в тій книжці від початку до кінця не відповідає правді, мотивуючи мої твердження так: Якщо росіяни були справді такими глибоко релігійними, як про це майже на кожній сторінці твердить авторка, то як це сталося, що, поваливши царат, — вони моментально масово перетворились у безвірників.

Якщо за царату в Росії був добробут, то чому ж нарід робив революцію. Якщо батьки авторки і вона жили в такому достатку як це вона тенденційно описує, то це ще далеко не означає того, що так жили в Росії широкі народні маси. Індійські магараджі цілий час живуть добре, але питання як живе нарід. Проти тих то власне одиниць, що так добре жили в Росії, зробили революцію. Якщо авторка представляє себе як дуже релігійно виховану людину і приятельку католиків, то не повинна говорити неправди також і про те, що в царській Росії була повна демократія. Напевно авторці відоме те, що мільйони українців і інших народів, що боролися за свободу в деспотичній Росії, гинули по тюрмах і засланнях. Як знає вона так прекрасно про чистоту хат в „полудневій Росії", то напевно знає і про те, що царський уряд заборонив українцям вживати їхньої мови.

Навіть большевики не сміли арештувати покійного митрополита Шептицького, а царська влада зараз це зробила. Сама авторка признається до того, що їй соромно робиться за те, що за царату як ні в одній державі в тому часі переслідували жидів, чи це все згадане хоч троха схоже на демократію?

В Европі таку книжку висміяли б, але тут в Америці багато людей, що готові повірити такій пропаґанді, тимбільше як ведуть її так зручно, от хоч би в тому випадку: на обгортці книжки фотосвітлина авторки з великим хрестом на грудях, книжка зачинається молитвою до Богородиці, а словом „амінь" кінчається.

Я помітив, що американцеві, який дав мені читати ту книжку, вона подобалась, але після того, як він почув мою гадку та коли я йому дав прочитати книжку проф. Манінґа: „Україна XX. ст.", він змінив свою думку і став ближче до правди.

Тому завданням кожного українця — розкривати правду про наших „приятелів". Якщо ми будемо це на кожному кроці робити, то не поможе „старшому братові" і найзручніша брехня, бо правда мусить побороти неправду!

К. Крупський.

З МУЗИКИ

КОНЦЕРТ

оперних співаків Е. Мозгової-Винниченко і Л. Рейнаровича та піяністки Л. Вахняни.

Українська громада в Нюарку мала нагоду розкошуватися концертом відомих мистців української та чужинецьких оперних сцен — Е. Мозгової-Винниченко і Л. Рейнаровича, — в неділю 30. вересня в залі Української Централі.

На жаль дуже мала горстка вибранців мала щастя провести цей осінній вечір серед чудових звуків відомих оперних арій італійських композиторів та вибраних зразків української вокальної сольової музики.

Арії з „Паяців", „Травіяти", — „Джіоконди", „Кармен", „Кавалерія рустікана" і „Аїди" зложились на першу частину програми.

Рейнарович розспівався постепенно і заблистів своїм великим природними голосовими даними щойно в дуеті з оп. „Аїда" (Амонасто). Е. Мозгова від початку до кінця програми держала слухачів у повному захопленні.

В другій частині програми Л. Рейнарович виконав Лисенка „Минають дні" та дві нові пісні: Р. Левицького „Я покинув свій край". — Аранжував цю пісню на фортепіян М. Гайворонський та зробив кілька малих змін у мельодії і словному тексті, що на нашу думку, вийшло їй на користь і вона, як і слідуюча пісня в музичній аранжовці о. А. Борси „Гей, під Бродами зацвіли маки", може стати постійною точкою у концертах багатьох наших співаків.

Е. Мозгова виконала Лисенка — „Садок вишневий", Степового: „За думою дума" і Глушка „По діброві вітер віє", та вкінці на наддаток на бажання публики її власну композицію „Україна".

На закінчення обидвоє відспівали дуети Нижанківського „Люблю дивитись", Лисенка „Коли розлучаються двоє" і дует з опери „Запорожець за Дунаєм" Артемовського.

Леся Вахнянин крім акомпаніяменту обоїм мистцям, — виконала ще окремо Лістову Парафразу з „Ріґолетта" — Верді і Барвінського „Пасторале". Її технічні спроможності і вміння інтерпретації здобули у слухачів належне признання і щире захоплення.

Роман Львів.

М. Шлемкевич.

ШЛЯХЕТНІ ЗМАГАННЯ

Часописи всього світу переповнені вістками про зброєння. Що якийсь час довідуємося про нові винаходи: то атомовий підводний човен, то атомові артилерійські стрільна... Кажуть, що в учених кабінетах і ляболяторіях готові неймовірні відкриття, які мають бути використані для оборони свобідного світу від московського рабства. Иде духова і матеріяльна мобілізація. Заповнюють арсенали, фабрики працюють повним ходом. Військові штаби, вчені, політики напружено думають, планують. Идуть світові перегони.

І українські вчені наповнили наші арсенали найновішою духовою зброєю:— **Енциклопедія Українознавства** вже майже завершена. Це великий осяг. Ні один із народів, що знайшлися під совєтським чоботом, не здобувся на еміґрації на такий подвиг після другої світової війни.

А тепер подумаймо хвилину:— що сталося б, коли б вільні народи, напродукувавши багато найкращої зброї, тримали її тільки в маґазинах. Тоді ворог із гіршою зброєю переміг би і запанував би. Бо треба не тільки мати зброю, але й орудувати нею, протиставити її ворогові.

Це так само стосується до нашої духової зброї. Що з того що в складах спочиватиме Енциклопедія Українознавства, ця наша гостра зброя, останнє слово наукової правди про Україну? Що з того, коли світ не знатиме про неї? Що з того, коли чужі вчені і політики знаходитимуть по бібліотеках світу тільки московські і польські твори і з них черпатимуть відомості про Україну? Тоді та слабша, часто крихка від брехонь, зброя наших ворогів буде сильнішою від нашої найщирішої правди, що ржавітиме без ужитку в книжкових маґазинах. Тож мусимо підняти гасло: — **В кожній важнішій бібліотеці світу повинна знайтися поруч із подібними російськими і польськими виданнями наша Енциклопедія Українознавства.**

Для Наукового Т-ва ім. Шевченка не під силу подарувати потрібних для цього кількасот примірників. Та громадянство вже зголосилося до підмоги, до виконання обов'язку. Бідніші за нас українці в Европі покищо дали найбільше: — вони ведуть перед. Для найбагатішого українського суспільства в ЗДА це трохи засоромлююча вістка. Що-правда, почини пороблені вже і у нас. Але це тільки почини і тільки в Нью-Йорку. За прикладом п. П. Стасюка, який уфундував 4 прим. для чужих бібліотек, пішли пп. Угорчак Семен (4 прим..), Ст. Боднарук (2), брати Гулеї (1), Ф. Бражник (1), Г. Гупало (1). Вкінці в цьому шляхетному суперництві висунувся вперед п. Пуйда, фундуючи 5 прим. Прізвища тих громадян надруковані на обкладинці брошурованих зшитків ЕУ. Їх прізвища з мистецьким знаком будуть поміщені на примірниках, дарованих бібліотекам: — на добру пам'ять і славу фундаторів.

Але ці змагання мусять нарешті вийти поза межі Ню Йорку. Адже є й інші великі українські осередки: — Филаделфія, Шікаґо, Дітройт, Клівленд, Пітсбурґ і тд. І в тих осередках є багатіші українці, є наші підприємці, купці. Адже і там розуміють значення Енциклопедії Українознавства в боротьбі з невіглаством і брехнями, що ними мов мрякою і отруйним чадом ворожа пропаґанда сповиває Україну. Адже наші підприємці і багатші громадяни інших міст не дадуть себе осоромити! Ню Йорк почав змагати. Це виклик. Хто перший, котре місто прийме його і відгукнеться? Відповідь чекають Нью-Йоркські громадяни. Відповіді чекає Наукове Т-во ім. Шевченка. Вкінці відповіді чекає все наше суспільство. Тож котре місто піде за прикладом Ню Йорку, котре переможе?

В цих змагах йдеться не тільки про рекляму. В них йдеться про перемогу української правди, йдеться про перемогу української справи в світі.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

КЛУБОК РОЗМОТУЄТЬСЯ

Недармно в початках серпня орган партії „Радянська Україна" заповів, що „це щойно початок" процесу викривання „ідеологічних зривів" та „націоналістичних пороків" в усіх ділянках культурного життя УССР. В. Сосюра з його віршем „Любіть Україну" не сходить зі сторін преси, не перестає бути темою обговорювань та цькувань, а загроза попасти до категорії засуджених не перестає бути актуальною для літераторів, музик, малярів тощо.

Після літераторів, критиків, літературних парторганізацій, в Україні „в обробіток" взяли видавництва, як „важливу ділянку ідеологічного фронту". В тій ділянці також викрили „серйозні помилки, пороки". Бо це ж і видавництв вина, що, наприклад, „наскрізь націоналістичний вірш В. Сосюри був включений цього року видавництвом „Радянський письменник" у збірку „Дружба народів". Той же самий вірш був вміщений державним видавництвом художньої літератури в Москві (так!) антології української совєтської поезії і в збірці вибраних творів В. Сосюри . . .". Видавництва в Україні десятками разів передруковували Сосюру, а . . . „надзвичайно мало перекладали на українську мову і недопустимо рідко друкували кращі твори совєтських письменників, композиторів, художників з братніх республік, що приводить до відірваности української літератури та мистецтва від літератури і мистецтва всієї країни . . ."

Не називаючи прізвищ, партія вимагає „назавжди покінчити з благодушністю і лібералізмом, безідейністю та аполітичністю в роботі видавництв, що є однією з причин проникнення в літературу ідейно-порочних, націоналістичних творів".

СТАЛІН НА ЕЛЬБРУСІ

Група 80 альпіністів-залізничників з України вийшла на вершок найвищої кавказької гори Ельбрус (5,600 м). Група вигукнула „ура на славу нашої неосяжної батьківщини та мудрого вождя товариша Сталіна", якого камінне погруддя якась інша група перед тим винесла та поставила на вершку.

КОМУ МИР?

У Києві 1. вересня на спеціяльному зібранні створено „ініціятивний комітет по скликанні української республіканської конференції прихильників миру". До складу комітету обрано 20 чоловік під проводом М. П. Семенюка, віцепрезидента Академії Наук УССР.

Присутній на зібранні А. Малишко створив програмовий вірш для комітету. В цьому вірші написав: „Мир шахтарям, що витають на світанку, мир хліборобам із сонцем в очах, матері мир, що співа колисанку рідній дитині у темних ночах. Мир вартовим, що стоять як залізні, ворога бачачи в темній імлі, — мир нашій матері — світлій вітчизні, нашій радянській могутній землі!..

(У. Думка)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ВИНДСОР, ОНТ.

Манiфестація 60-ліття українського поселення

Признання Марусі Бек.

Унеділю, 23-го вересня, українці міста Виндсора у Канаді віддавали поклін своїм першим українським поселенцям. маніфестаційним походом до Пам'ятника незнаного Жовніра і Святом-Академією в одному в місцевих театрів.

Комітет Українців Канади (КУК) заініціював думку святкування 60-ліття українських піонерів у Канаді з далекосяглими намірами і цілями, щоб пригадати вартість горожанина-українця для Канади в її розбудові і тим заслужено скріпити прихильність англомовного світу для помочі відбудови поневоленої України.

Супроти цього Ювілейний Комітет Свята, що репрезентував 22 національні організаційні звена у Виндсорі, включно до двох українських Церков і таких молодих у Канаді організацій, як СУМ і Пласт, запросив був п'ять канадійських бесідників, міністрів і послів, що офіціяльно репрезентували домініяльний, провінціональний і льокальний уряди. По українськи промовляв п. Богдан Зорич, гідний відпоручник Централі КУК, на місце неприсутнього домініяльного посла Івана Дікура. Кінцевим промовцем для відповіді усім англійцям, що промовляли, була адвокатка з Дітройт, п. Маруся Бек.

На сцені, крім Ювілейного Комітету і всіх промовців, спеціяльну увагу звертали на себе 10 виндзорських Піонерів, а над ними символічний великий образ (малював Ілько Косіковський), що предсавляв перещеплювання національної галузки Канади на пень дикого дерева молодими дівчиною і хлопцем, що персоніфікували молодість українських старих піонерів на сцені, — при чому англійці були поінформовані, що офіціяльна державна структура Канади начислює всього 84 років свойого життя, а 60 із тих 84 канадської історії, належать також до українців, що льояльно злучилися зі всіми канадійцями, у їх зусиллях якнайскоріше розбудувати молоденьку державу Канаду, переконані в тому, що також матимуть змогу давати моральну і матеріяльну допомогу українському народові в його змаганнях до визволення і своєї незалежної держави.

Знаменна промова головного англійського промовця буде з часом проголошена у пресі. Згадаю тільки коротко, що головний редактор — „Виндсор Стар" у своїй редакційній передовиці, написав таке: — „Якщо українці не були б знайшли дороги до Канади перед 60 роками, сьогодні Канада була б куди біднішою країною"...

Що спонукало редактора згаданої газети заговорити там про нас у Виндсорі? До того спонукало його також прилюдне признання дане українцям урядом, що назвав правду по імени, рахуючись з фактами.

Немає місця на деталі Піонерського свята у Виндсорі, але хочу констатувати цю дійсність: Гризня української іміграції для англійців не цікава, бо цікавими є тільки наші осяги на різних ділянках нашого життя. Це здобуває признання нам і цілому українському народові.

Почуваюся ще до обов'язку подякувати адв. п. Марусі Бек від всіх виндсорських українців за її знамениту і глибоко обдуману промову в англійській і українській мовах.

Рясні оплески присутних англійських політиків, разом з публікою, і їхні пізніші ґратуляції вказують на те, що англійцям прояснюються — державницькі почування українців по той і тамтой бік річки Дітройт... Коли ми запізнали державних англійських політиків, устами д-ра Івана Яціва, майстра церемонії, що Маруся Бек, українка, два роки тому поставила рекорд першенства у 250-літнім істнуванні міста Дітройту тим, що перший раз засіла як жінка в уряді дітройтської міської управи, як „каунилвумен", то це зробило на всіх них глибоке враження.

Як можу подякувати Марусі Бек, за її безкорисну сусідську прислугу для українців у Виндсорі, то хіба тим, що порушу актуальну для неї справу недалеких виборів міста Дітройту, у яких вона знова кандидує і знова здивувала усіх вислідом правиборів, про які широко писала уся дітройтська преса.

Перед двома роками була на 6-ому місці, а тепер на другому, між 18 номінованими кандидатами, побиваючи навіть кандидатури таких старих опонентів, як Антверп, бувший мейор міста і Овкмен, бувший контрольор.

Констатуючи ці факти, ми, українці Виндсора, знаємо, що для Марусі Бек працює англійська „Ліґа 10 тисяч Жінок" і „Група 100 дітройтських адвокатів", але не чуємо нічого про зорганізоване становище всіх українських організацій, яких поміч дуже потрібна. Це ми самі повинні добре розуміти!

Українці міста Дітройту! Призадумайтеся і не тратьте часу у підготовці сильної кампанії за одинокою українкою, яка має всі дані, щоби бути вибраною. Тому всі ваші голоси повинні йти на Марусю Бек, яка певно придбає і підшукає приятелів для України там, де небагато з нас має нагоду бути і це важливе завдання виконати.

Богдан Зелений
предсідник Ювілейного Комітету у Виндсорі.

МОВА КРЕМЛЯ

(Закінчення зі сторони 2)

таких як: Ґотвальд, Ракоші, Паукер і ін., зразу ж помічаєш, що їхнє довгочасне перебування в штабі всесвітньої революції — московському комінтерні — не пройшло марно як для них, так і для народів, куди вони тепер вислані для „керівництва". Все „багатство" мовних засобів, якими характерна мова сучасного московського урядового проводу, цілком переноситься в мови балканських та інших сусідніх СССР народів. Іде широкий процес кремлівської мовної стандартизації.

Звичайно, словесний склад цих мов лишається в основному і далі таким же національним, як і був, але давній зміст слів і там поспішно змінюється прямо протилежним. В усіх цих процесах відчувається гін до створення „духово" єдиної кремлівської мови для всього світу, не зважаючи ні на які національні різниці словесного матеріялу.

Особливо помітно всюди відчувається вплив Москви на мови всіх комуністично мислячих, де б тільки вони не з'являлись. Комуністи дуже швидко забувають дух своїх національних, народних мов і починають говорити лише стандартною кремлівською мовою, мовою Сталіна, мовою Комінформу.

Та всюди, де б ця мова не з'явилась, вона звучить штучно і неприродньо порівнянно з народною мовою тих країн. В одній країні вона звучить як мова окупанта, в другій — як мова ненависного жорстокого гнобителя, в третій — як мова нахабного чужинця, що брутально втручається до внутрішніх справ країни, намагаючись опанувати цей нарід. Навіть у тих країнах, де російський комуністичний імперіялізм тримає крівавими лапами своєї політичної поліції владу вже 34-ри роки, наприклад, на Україні, в Грузії, в Білорусі і ін., навіть там ця мова звучить і тепер як цілком чужа, ненависна й ворожа.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками дванадцяти мільйонового Союзового майна!

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **„Нас не роз'єднають"** — так пише, звертаючись до українців, інж. Л. Зурабішвілі — голова „Союзу вільних грузинів" і колишній голова грузинської колонії у Франції (найчисленнішої із грузинських еміґраційних колоній) та теперішній член Грузинського Національного Політичного Центру закордоном. Викриваючи політичну пласкість, неписменність і просто брехливість усяких російських „писань" на еміґрації в національних справах, Л. Зурабішвілі кінчає свою статтю — („У. В." ч. 75 ц. р.) такими словами: „Пора й нам зрозуміти, що покищо ми маємо справу з імперіялістично настроєним сусідою і що настав нам момент відтворити на повний голос „Союз Самозахисту Поневолених Росією Народів".

● **Спеціяльною відзнакою** відзначили українця — скавтового провідника Р. Мариновича, разом із 30-ма іншими скавтовими провідниками т. зв. вудбейджистами на річному святі американських скавтів Великого Ню Йорку 29. вересня. Американські Бой Скавти нараховують тепер 3 мільйони членів.

● **Управа ЦЕСУС-а,** як речник українського вільного студентства, протестує і строго осуджує затії — „Совєта Освобожденія Народов Россії", який під плащиком імени народів СССР прагне до збереження старої московської тюрми народів... Зокрема підносимо протест проти намагань „СОНР" виступати від імени українського народу та його визвольної боротьби." Так пише управа ЦЕСУС-у у своїй спеціяльній заяві.

● **„Україна у світовій пресі"** — під таким заголовком оголошене в пресі звідомлення Українського Бюра Зовнішньої Інформації за травень-липень 1951 р. Бюро почало свою працю з березня ц. р. Одна з ділянок його праці — стежити за статтями і замітками про Україну в світовій пресі і займати становище щодо них у листах до дотичних редакцій. Ось деякі дані Бюра: За три місяці появилося у світовій пресі статей і заміток про Україну 223, з того в Німеччині 103, Швайцарії 59, Швеції 31, Бельгії 17, Вел. Британії 8, ЗДА 3, Канада 2. За тематичним розподілом згадана кількість статтей поділяється так: про УПА, УГВР, ОУН — 57 статтей, про УНРаду — 3, про АБН 12. Інші — 82, про кат. церкву 29, про правосл. церкву 4, про розклад комуністичного апарату України — 35. Своєю політичною настановою згадано загальна кількість статтей поділяється так: причильних статтей — 116, прихильно-невтральних — 93, ворожих — 14. Керманич УВЗІ, Р. Ільницький пише у звіті, що з американських країн він за браком коштів не передплатив у відповідних бюрах газетних вирізок про Україну. Тому не дивно, що дані УВЗІ про україніку в американських і канадійських газетах ані трохи не відповідають дійсності. Як раз протягом травня-липня ц. р. американська преса друкувала сотні статтей і заміток про Україну — (траплялось по три нотатки про Україну в одному і тому самому числі Ню Йорк Таймсу). Відтіля і тематична клясифікація УВЗІ не може претендувати на бодай приблизну точність.
есусовени.—ка яплм

НОВІ ІМІҐРАНТИ

Дня 10-го жовтня прийдуть старанням ЗУАДКомітету кораблем „Дженерал Гаан" до порту Ню Йорк такі особи:

Флісак Іван, Параска, Степанія, Ольга; Скупейко Омелян,, Варвара, Євген, Галина; Бекер Анастасія; Чайківський Ярослав, Михайлина, Богдан, Нечик Йосип; Чуба Дмитро, Станислава, Аннеліза; Дашчишак Анна, Іван, Роман, Михайло; Грищенко Василь; Ігль Катерина; Левицький Євген; Літинський Петро; Наконечний Петро; Сорока Дмитро, Марія, Єва, Ірена; Зубко Степан; Романчук Іван; Щербик Катерина, Марія; Халанич Михайло; Подубинський Павло, Анастасія, Зенон.

Всі вони ідуть на ашуранси ЗУАДКомітету.

● КУРСИ — ЛЕКЦІЇ ●

ПОВІДОМЛЕННЯ

Т-во „Самопоміч", 140 Essex St., Jersey City, N. J. подає до відома всім тим, що записалися на

КУРС ТЕХНІЧНОГО КРЕСЛЕННЯ

що перша лекція відбудеться в пятницю, 12 жовтня 1951 р. о год. 7:30 вечора в домівці Т-ва (140 Essex St.)

Управа.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ВЕЛИКЕ ЗМАГАННЯ

Боффало-Сиракюз-Рачестер

Як подавалося уже в пресі, 30 вересня відбулась у Сиракюз широка обласна нарада, в якій взяли участь представники сімох сусідніх громад: Амстердам, Ауборн, Бінґемптон, Бофало, Рачестер, Сиракюз й Ютика, а від центру прибув організаційний референт УККА п. Юліян Ревай.

На нараді було обговорено низку питань загально-національного й місцевого українського життя, а між ними й справу Національного Датку. При обговоренні цієї справи вив'язалася цікава дискусія, а саме — представник Боффало п. Степан Шепелявий розповів про практику у збиранні Національного Датку, якої дотримується тамошній Відділ УККА. Згідно з цією практикою, місто Боффало поділено на 23 дільниці, при чім українці, що мешкають у певній дільниці, дістають наперед, за тиждень, від Відділу повідомлення, що до них прибудуть збірщики (переважно мужчина й жінка або старий іміґрант і новий). Ця практика виявилася дуже доброю: громадяни, наперед приготовані, радо сплачують свій Даток і ще не було випадку відмови.

На цій підставі п. С. Шепелявий заявив, що в цьому році Боффало збере для Народного Фонду не менше, як 3,000 долярів, а при тім запитав, чи не бажає якась громада зголоситись до шляхотного змагання — хто збере більше — процентово до минулорічної цифри.

„Рукавичку піднесли" — делеґат від українських організацій міста Рачестеру п. Роман Пристай і від Сиракюз — п. І. Піґуляк, — голова об'єднаних організацій цього міста.

Українське громадянство буде з інтересом слідкувати за ходом і вислідом цього цікавого змагання.

ОДИН З ФОРДІВ У ХРИСТИЯНСЬКО-ЖИДІВСЬКІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ

Ню Йорк. — Бенсон Форд, віцепрезидент Форд Мотор Компані, став співпредсідником Краєвої Конференції Християн і Жидів, як заступник протестантів. Відповідна церемонія відбулася в готелі Валдорф Асторія. Конференція була зорганізована в 1928 р. У ній беруть участь католики, які мають свого співпредсідника в особі Тамеса В. Браніфа, а жидів репрезентує Роджер В. Стравс. Президентом тепер д-р Еверет Р. Клінчі. При церемоніях Форд висловив думку, що тепер час на співпрацю для оборони вільного світу. Бенсон Форд це син Едсела і належить до єпископальної Протестантської Церкви. Генрі Форд, голова Форд Мотор Компані, це католик.

КОМУНІКАТ

ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДІВ при Науковому Товаристві ім. Шевченка вже від кількох літ опрацьовує Етнографічну Карту Галичини (стан на 1939 р.). Відомо нам всім, що національні відносини Галичини під теперішню пору змінилися цілковито, але ввесь Західній Світ при всяких політичних задумах бере до уваги стан з 1939 року. Статистики роблені до 1939 р. чужими урядовими чинниками не все відповідають правді і часто кривдили наш національний стан посідання. То ж нашим обов'язком є представити його таким, яким він був у дійсності. При великих зусиллях вдалося нам зібрати точні інформації з цілої Галичини, тільки деякі місцевини ще не є нам зовсім ясні. Список їх подаємо нижче і взиваємо всіх, хто може дати нам інформації про ті місцевини зголоситися негайно на адресу:

Sevcenko Societe Scientifique
27, rue des Bauves
Sarcelles (S. et O.)
France.

Повіт: Місцевина:

Бережани: — Олесин.
Вібрка — Підманастир.
Борщів: — Цигани, Турильче.
Броди: — Малиниська.
Городенка: — Жуків.
Городок Ягайлонський: — Вальдорф, Великополе, Вовчухи, Повітно.
Добромиль: — Городовичі.
Долина: — Мізунь Старий.
Дрогобич: — Заколоть, Підбуж.
Заліщики: — Летяче, Рожанківці, Угринківці.
Зборів: — Яцківці.
Золочів: — Боложилів, Бортків, Гологори, Опаки, Хмелева.
Жовква: — Дальнич.
Калуш: — Ляндестрой, Мостище, Середня.
Кам'янка Струмілова: — Вербяне, Деревляни, Желехів Великий, Журатин, Лянерівка, Таданій.
Коломия: — Гвіздець, Михальків, Слобідка Пільна, Сороки, Черемхів.
Львів: — Жидатичі, Журавники, Нагіряни, Поляна, Раковець.
Лісько: — Воля Постолова, Глинне, Завадка, Лобізва, Пашова, Солина, Стряжок.
Любачів: — Горинець, Лівча, Німстів, Молодів, Цивків, Хотилюб.
Мостиська: — Боєвичі, Вишенка, Коропин.
Перемишляни: — Глібовичі Свірські, Копань, Погорілці, Тучне.
Підгайці: — Пановичі, Товстобаби.
Радехів: — Майдан Старий, Щуровичі.
Скалат: — Вірки Малі, Лука Мала, Росохатець.
Станиславів: — Маріямпіль, Хоростків.
Стрий: — Сморже.
Товмач: — Богородичин, Кривотули Старі, Прибилів.
Яворів: — Великі Очі, Воля Глиницька, Моранці.
Чортків: — Давидківці, Свидова.

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Умови Передплати і Фундації.

Цілість (три томи) в передплаті коштує $33.00. Хто платить частинами, мусить як першу рату вплатити належність за перший том в сумі $15.

В-во ЕУ звертає увагу, що передплата приймається вже недовго. Після появи цілости ціна трьох томів виноситиме $45. Радимо поспішати. З передплатою і з усіми справами прохають звертатися на адресу:

M. Shlemkewych
347 Grier Ave., Elizabeth 2, N. J.

РЕКОРДОВІ ЖНИВА В КАНАДІ

Збір пшениці в Канаді, на який жде звичайно багато мільйонів людей у світі, може бути цього року багато більший як будь коли досі після другої світової війни. Однак чи ці мільйони людей отримають цей свій хліб, то це ще залежить від своєчасного й успішного навантаження цієї пшениці на кораблі. А власне ця проблема, як і достава до портів, є чи не найбільш трудною до розв'язання.

Домініяльне статистичне бюро оцінює, що цьогорічні запаси канадійської пшениці пожуть досягти цифри 768,000,000 бушлів, тобто на 194,000,000 бушлів більше як минулого року. В цьому числі міститься цьогорічний справді рекордовий збір (581,700,00 бушлів) та минулорічний запас (186,400,000 бушлів). Висловлюючись іншими словами, ці припаси будуть майже на 100,000,000 бушлів більші від пересічного збору за час останніх десять років, не зважаючи, що в тому періоді було 5 незвичайно багатих жнив.

Для порівняння слід згадати, що канадійські припаси пшениці будуть майже п'ять разів більші від кількости пшениці, що її спроваджує цього року В. Британія з усіх країн світу (177,000,000 бушлів), а на 200,000,00 бушлів більше від цілого імпорту пшениці 41 країн, справаджуваної на основі цьогорічного міжнародного договору про пшеницю. Для канадійських фармерів це означає прибуток в грошах 1,400,000,000 доларів.

Справа транспорту цієї пшениці залежить від кораблів. Уряд іменує спеціяльного транспортового контролера, завданням якого є розв'язати транспортні труднощі особливо в околицях Великих Озер. Однак досі немає признак, щоб ці труднощі зменшилися.

У висліді цьогорічних рекордових жнив Канада є в цьому році одним із чотирьох більших експортерів, які мають більші припаси пшениці на експорт, як у минулиму році. З другого боку передбачувана надвишка канадійської пшениці дасть можливість легко зрівноважити передбачуваний недобір у цьогорічних жнивах Злучених Держав.

● Кол. президент Герберт Гувер приписує економічну кризу 1929 р. президентові Калвінові Кулиджові тому, що він не стримував біржевої спекуляції від 1927 р. Гувер був тоді секретарем торгівлі. Статтю про це написав Гувер для журналу „Колієр" з 6 жовтня.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Тов. „Сокіл", від. 336, відбудуться в неділю, 14-го жовтня ц.р., в год. 1-ій пополудні, в Укр. Нар. Домі. Проситься членів взяти участь у зборах та сплатити належні вкладки. — Я. Дзядига, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Бр. св. Василія Великого, від. 364, повідомляє всіх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. жовтня о 2-ій год. пополудні в У. Н. Домі, 3161 Е. 93 вул. Просимо прийти на означений час. Довгуючі члени повинні вирівнати свої вкладки. — Е. Вілецький, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє членів, що наші збори відбудуться в неділю, 14. жовтня, о год. 1-ій пополудні, в Укр. А. Осередку, під ч. 2965 Капендер вул. Просимо членів приходити на збори і вирівнювати свої вкладки, так само маємо важні осінні справи. — П. Андрушків, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. Запорозька Січ, від. 75, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. жовтня о 1-ій год. пополудні в Укр. Нар. Домі під ч. 4655 Мартин вул. Звертається увагу головно тим членам, що залягають з вкладками, прийти на час та вирівнати свої залеглости. Вакаційний сезон вже минувся, і тепер треба нам усім взятись до праці та приєднати нових членів ще в цім році до Союзу. — Гр. Ясіньский.

ТОМАСТОН, КОНН. — Тов. Укр. Січ, від. 421 матиме збори в суботу, 13. жовтня на Проспект вул., в 8. год. точно. Проситься всіх членів прийти на ці збори. — Т. Михнів, предс.; М. Шипінка, кас.; Ю. Береза, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 14. жовтня 1951, о год. 1. попол., в Домі Тов. У. А. Горожан під ч. 847 Н. Френклин вул. Пригадується членам, що збори відбудуться тиждень скорше бо на самі збори припадає Ювілей Товариства. Проситься членів прибути на ці збори і вплатити свої вкладки. — С. Чорномаз, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 367, відбудуться у неділю, 14. жовтня 1951, у церковній залі у 1:30 год. пополудні. Просимо всіх членів прибути, бо на цих зборах контрольна комісія здасть справоздання за минулі 3 місяці. Увага: Просимо всіх членів повідомляти секретаря відділу про кожну зміну адреси, як можливо, подати свій телефон. Кожний член повинен мати товариську відзнаку. — М. Сорохтій, предс.; М. Мельник, кас.; В. Попович, секр.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Квартальні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, відбудуться в неділю, 14. жовтня, о год. 2. пополудні, в домі Лісного. Проситься всіх членів прийти на збори і вислухати звіту урядників і контрольорів. — І. Шеґера, предс.; Л. Мартинчук, кас.; М. Лісний, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. жовтня, о год. 12-ій вполудне, в Домі Від. У. Н. Союзу, 845 N. Western Ave. Просимо членів прибути на час. Члени, котрі зістали суспендовані в місяці вересні, коли вирівняють свої залеглі вкладки, будуть прийняті наново до Тов. і УНСоюзу. — Гр. Бобик, предс.; М. Семків, кас.; В. Пилипів, секр.

МОНЕСЕН, ПА. — Повідомляємо членів Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 338, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. жовтня, о год. 1:30 попол, в Українській Галі на 2-ій вул., 213 Скумейкер Евеню. Проситься членів прийти і заплатити свою вкладку. — П. Янковський, предс.; Й. Кудлик, кас.; М. Куц, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 7. вересня 1951 р., помер член Укр. Зап. Тов. „Дністер", від. 361 У. Н. Союзу

МИХАЙЛО МОЙСЕЙ

Покійний родився 1890 р. в селі Побережа, пов. Станиславів, Україна.

Похороном, що відбувся 12. вересня занимався уряд Тов. „Дністер" з участю своїх членів.

В. Й. П.

Дня 26. вересня 1951 р., помер в Ню Бритен, Конн., довголітній член від 254 У. Н. Союзу,

ПЕТРО ПРИСТАШ,

в 74. році життя. Покійний походив з села Сянічок, Галичина.

Полишив в смутку жену, одного сина і чотири дочки. Похорон відбувся 29. вересня в місцевій укр. церкві і на укр цвинтар.

В. Й. П.

СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА

Хто закупить книжок в Книгарні „Свободи" в часі ВІД 16 ЖОВТНЯ ДО 15 ЛИСТОПАДА 1951 Р. НА СУМУ $5.00 АБО БІЛЬШЕ дістане в дарунку такі Союзові видання:

1. Пропамятна Книга Сорокліття Ювілею УНС, 752 стор., ціна ____ $5.00
2. Ювілейний Альманах пятьдесятлітнього Ювілею УНС, 320 сторін, ціна ____ 2.50
3. Ювілейний Альманах на 1949 р., 224 сторін, ціна 1.00

Замовлення враз з належитістю слати до:

"SVOBODA"
P. O. Box 346 Jersey City 3, N. J.

ТАРЗАН, ч. 2691. Легка здобич

„При першій нагоді ваші носильники мусять дезертувати, захопивши з собою все постачання", наказував Чірам. „Експедиція Воррика мусить бути зупинена. Це ваш останній шанс".

„Їй-богу, річка кишить крокодилами", крикнула Ларсон. „Цей великий хлоп'яга шукає біди. Я прикінчу його".

Щоб зручніше прицілитись, Ларсон став на камінь, але спіткнувся і впав. Його голова вдарилася об камінь. Приголомшений — він із стогоном повалився на землю. Крокодил наблизився до нього!